

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

**Αριθμός Γνωμοδότησης 144/2021
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
Β΄ Τακτική Ολομέλεια
Συνεδρίαση της 7^{ης} Οκτωβρίου 2021**

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Ευγενία Βελώνη, Πρόεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους (Ν.Σ.Κ.).

Μέλη: Παναγιώτης Παναγιωτουνάκος, Γεώργιος Κανελλόπουλος, Ανδρέας Ανδρουλιδάκης, Νικόλαος Δασκαλαντωνάκης, Αντιπρόεδροι του Ν.Σ.Κ., Ασημίνα Ροδοκάλη, Κωνσταντίνος Γεωργάκης, Δημήτριος Αναστασόπουλος, Δημήτριος Μακαρονίδης, Σταύρος Σπυρόπουλος, Γεώργιος Βαμβακίδης, Διονύσιος Χειμώνας, Βασίλειος Κορκίζογλου, Χαράλαμπος Μπρισκόλας, Νικόλαος Καραγιώργης, Αικατερίνη Γαλάνη, Στέργιος Κίκας, Αθανάσιος Θεοχάρης, Δημήτριος Κατωπόδης, Κωνσταντίνος Ζαμπάρας, Μιχαήλ Τζουβάρας, Αναστασία Ζαφειριάδου, Νικόλαος Μουκαζής, Ευτυχία Κασομένου, Θεόδωρος Ράπτης, Αντώνιος Παπαγεωργίου, Ευστράτιος Ηλιαδέλης και Μαρία Δεληγιάννη, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Γεωργία Κούζιου, Πάρεδρος του Ν.Σ.Κ.

Αριθμός Ερωτήματος: Το έγγραφο της Γενικής Διεύθυνσης Διοικητικής Υποστήριξης, Τεχνικών Υπηρεσιών και Στέγασης-Τμήμα Διαχείρισης Ακινήτων του e-Ε.Φ.Κ.Α., με αριθμό πρωτ. 301678/16-11-2020.

Περίληψη Ερωτήματος: Ερωτάται, εάν, ενόψει του εκτιθέμενου στο έγγραφο του ερωτήματος πραγματικού, οι αξιώσεις του Δήμου Πειραιά κατά του e-E.Φ.Κ.Α., καθολικού διαδόχου του τ. Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ., οι οποίες προέρχονται από τέλη καθαριότητας και δημοτικό φόρο, έχουν υποπέσει σε παραγραφή.

Για το πιο πάνω ερώτημα, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Β΄ Τακτική Ολομέλεια) γνωμοδότησε ως εξής :

Ιστορικό

Από το έγγραφο του ερωτήματος και τα στοιχεία του φακέλου που το συνοδεύουν, προκύπτει το ακόλουθο πραγματικό :

1. Το Τμήμα Εισπράξεων του Δήμου Πειραιά επέδωσε στον e-E.Φ.Κ.Α., ως καθολικό διάδοχο του Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ., στις 03-09-2020, ατομική ειδοποίηση χρεών, σύμφωνα με την οποία το τελευταίο όφειλε στον Δήμο Πειραιά το ποσό των 48.237,21 ευρώ, προερχόμενο από τέλη καθαριότητας και φωτισμού καθώς και δημοτικό φόρο, για πρώην γραφειακούς χώρους του Ι.Κ.Α. σε κτίριο επί της οδού Κολοκοτρώνη 4 και οικόπεδο επί των οδών Καραολή Δημητρίου, Φίλωνος και Εθνικής Αντιστάσεως στον Πειραιά, που βεβαιώθηκαν ταμειακά σε βάρος του Περιφερειακού Υποκαταστήματος Ι.Κ.Α. Πειραιά τα έτη 1978, 1988, 1989, 1990, 1992, 1993 και 2000.

2. Μετά την επίδοση της παραπάνω ατομικής ειδοποίησης η ερωτώσα Υπηρεσία διεξήγαγε έρευνα, στο πλαίσιο της οποίας προέκυψαν τα εξής:

Το Περιφερειακό Υποκατάστημα Ι.Κ.Α. Πειραιά ενημερώθηκε για την ύπαρξη των ως άνω βεβαιωμένων οφειλών του προς τον Δήμο Πειραιά με έγγραφο του τελευταίου (με αριθμό πρωτ. 6078/23-10-2015), προβληματιζόμενο δε για την παραγραφή ή μη των οφειλών αυτών υπέβαλε ερώτημα προς τη Νομική Υπηρεσία του, η οποία, με έγγραφό της (με αριθμό πρωτ. 7306/21-12-2015), απάντησε ότι «... υφίστανται δύο αντικρουόμενες διατάξεις εν σχέσει με το ζήτημα του χρόνου παραγραφής των αξιώσεων των Ο.Τ.Α. καθώς αφενός μεν λαμβάνοντας υπ' όψιν τη διάταξη του άρθρου 6 του Α.Ν. 344/1968, η αξίωση του Δήμου παραγράφεται μετά πενταετίαν ... αφετέρου δε, λαμβάνοντας υπ' όψιν την διάταξη του άρθρου 136 παρ. 3 του ν. 4270/2014, που εφαρμόζεται αναλόγως και επί Ο.Τ.Α. παραγράφεται μετά εικοσαετία. Περαιτέρω λαμβάνοντας επιπλέον υπ' όψιν το υπ' αριθμ. πρωτ. 2645/05-07-2011

έγγραφο του Υπουργείου Εσωτερικών, το οποίο ως προς την παραγραφή των απαιτήσεων των Ο.Τ.Α., δέχεται την εφαρμογή της προρρηθείσης διατάξεως του άρθρου 6 του Α.Ν. 344/1968, κρίνεται ... ότι στην προκειμένη περίπτωση πάσα βεβαιωμένη ληξιπρόθεσμη αξίωση του Δήμου Πειραιά έναντι του Ιδρύματος προερχόμενη εκ τελών καθαριότητας εν σχέσει με το ανωτέρω ακίνητο, έχει παραγραφεί, εφόσον έχει παρέλθει πενταετία, υπολογιζόμενη από της λήξεως του οικονομικού έτους εντός του οποίου εβεβαιώθη αυτή οριστικώς.».

3. Της απάντησης αυτής ακολούθησε η υποβολή εγγράφου αιτήματος του Περιφερειακού Υποκαταστήματος Ι.Κ.Α. Πειραιά προς τον Δήμο (το έγγραφό του με αριθμό πρωτ. 2757/26-04-2016) για την διαγραφή των παραπάνω ληξιπρόθεσμων οφειλών του, λόγω παραγραφής, η οποία όμως δεν έγινε.

4. Την αυτή άποψη περί παραγραφής εξέφρασε στη συνέχεια και η ερωτώσα Υπηρεσία, μετά την αποστολή στον e-Ε.Φ.Κ.Α., υπό την ως άνω ιδιότητά του, της από 03-09-2020 ατομικής ειδοποίησης.

5. Ο Δήμος Πειραιά, θεωρώντας ότι οι απαιτήσεις του παραγράφονται μετά την πάροδο εικοσαετίας, πληροφόρησε την ερωτώσα Υπηρεσία, στις 07-09-2020, με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, ότι «.....για τις οφειλές οι οποίες είναι ταμειακά βεβαιωμένες από τα έτη 1978 έως 1993, ... βρίσκεται σε διαδικασία εκκαθάρισης του μητρώου οφειλετών και οι οφειλές αυτές πρόκειται να παραγραφούν καθώς έχει παρέλθει η εικοσαετία από την ταμειακή βεβαίωση. Για την οφειλή που είναι βεβαιωμένη το 2000, η οποία είναι απαιτητή, σας αποστέλλουμε αντίγραφο του βεβαιωτικού καταλόγου και της ταμειακής βεβαίωσης ... η οφειλή αφορά σε τέλη καθαριότητας και δημοτικού φόρου για τα γραφεία στην Κολοκοτρώνη 110. Η ταμειακή ειδοποίηση είχε παραληφθεί τότε στις 13-09-2000 και για την οφειλή αυτή είχε καταβληθεί ποσό 2.546.600 + 71.743 δρχ και έμεινε υπόλοιπο ύψους 11.526,08 ευρώ...». Σύμφωνα δε με τον από 07-09-2020 πίνακα χρεών του Δήμου Πειραιά, η συνολική οφειλή από τα τέλη καθαριότητας και δημοτικού φόρου για το προαναφερόμενο ακίνητο, στο οποίο στεγάζονταν υπηρεσίες του ΙΚΑ και βεβαιώθηκαν στις 31-08-2000, ανέρχεται στο ποσό των 34.578,24 ευρώ (11.526,08 ευρώ βασική οφειλή + 23.052,16 ευρώ προσαυξήσεις).

6. Υπό τα δεδομένα αυτά υποβλήθηκε στο Ν.Σ.Κ., από τον Υποδιοικητή του e-Ε.Φ.Κ.Α., το εξεταζόμενο ερώτημα, επί του οποίου εκδόθηκε η

γνωμοδότηση του ΣΤ΄ Τμήματος του Ν.Σ.Κ., με αριθμό 37/2021. Με τη γνωμοδότηση αυτή επί του τεθέντος ερωτήματος το προαναφερόμενο Τμήμα του Ν.Σ.Κ. γνωμοδότησε, ομόφωνα, ότι: α) για τις απαιτήσεις του Δήμου Πειραιά κατά του ε-Ε.Φ.Κ.Α., ως καθολικού διαδόχου του τ. Ι.Κ.Α. – Ε.Τ.Α.Μ., έχουν εφαρμογή οι ειδικές περί παραγραφής διατάξεις του άρθρου 40 παρ. 6 του α.ν. 1846/1951, όπως η παράγραφος αυτή αντικαταστάθηκε με το άρθρο 7 του ν. 825/1978, σύμφωνα με τις οποίες, οι εν γένει χρηματικές απαιτήσεις κατά του Ι.Κ.Α. υπόκεινται σε πενταετή παραγραφή και, επομένως, οι αναφερόμενες στο ερώτημα αξιώσεις του Δήμου Πειραιά που βεβαιώθηκαν ταμειακά στις 31-08-2000 έχουν παραγραφεί, β) ο ε-Ε.Φ.Κ.Α. αδυνατεί να παραιτηθεί από την συμπληρωθείσα υπέρ αυτού παραγραφή ή να αναγνωρίσει την παραγεγραμμένη απαίτηση, διότι τέτοια παραίτηση ή αναγνώριση είναι άκυρη, σύμφωνα με τις διατάξεις περί παραγραφής υπέρ και κατά του Δημοσίου του Κώδικα Δημοσίου Λογιστικού (άρθρο 144 του ν. 4270/2014), οι οποίες κατά ρητή παραπομπή του Κανονισμού Οικονομικής Οργάνωσης και Λογιστικής Λειτουργίας του Ε.Φ.Κ.Α. (άρθρο 64) εφαρμόζονται και στον εν λόγω Φορέα και γ) ο Δήμος Πειραιά έχει απολέσει το δικαίωμά του να αντιτάξει σε συμψηφισμό την παραγραφείσα, σύμφωνα με τα παραπάνω, απαίτησή του, δεδομένου ότι έχει παρέλθει τριετία από τη συμπλήρωση του χρόνου παραγραφής (άρθρο 139 του ν. 4270/2014).

7. Λόγω της σοβαρότητας του νομικού ζητήματος που τέθηκε, δηλαδή αν οι διατάξεις που ρυθμίζουν την παραγραφή αξιώσεων κατά των Ασφαλιστικών Φορέων μπορούν να χαρακτηριστούν ως ειδικές (*lex specialis*) σε σχέση με τις ομοίως ειδικές διατάξεις που ρυθμίζουν την παραγραφή των αξιώσεων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) και συνεπώς, εάν υπερισχύουν αυτών, το ερώτημα παραπέμφθηκε από το Τμήμα στην Τακτική Ολομέλεια, σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ.3, περ. β΄ του προϊσχύοντος Οργανισμού του Ν.Σ.Κ. (ν.3086/2002, Α΄ 324).

Νομοθετικό πλαίσιο

8. Στο άρθρο 22 παρ. 1 και 5 του Συντάγματος ορίζεται ότι: *«1. Η εργασία αποτελεί δικαίωμα και προστατεύεται από το Κράτος ... 5. Το Κράτος μεριμνά για την κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων, όπως νόμος ορίζει.»*

9. Στο άρθρο 2 του Α.Κ. ορίζεται ότι: *«Ο νόμος ορίζει για το μέλλον, δεν έχει αναδρομική δύναμη και διατηρεί την ισχύ του εφόσον άλλος κανόνας δικαίου*

δεν τον καταργήσει ρητά ή σιωπηρά.»

10. Στο άρθρο 18 ΕισΝΑΚ ορίζεται ότι: «Οι διατάξεις του ΑΚ για την παραγραφή εφαρμόζονται και στις αξιώσεις που έχουν γεννηθεί, αλλά δεν έχουν ακόμη παραγραφεί κατά την εισαγωγή του. Η έναρξη όμως, η αναστολή και η διακοπή της παραγραφής κρίνεται ως προς το πριν από την εισαγωγή του Κώδικα χρόνο, σύμφωνα με το δίκαιο που ισχύει έως τώρα ...»

11. Στο άρθρο 76 του Β.Δ. της 24.9/20.10.1958 (Α' 171) «Περί κωδικοποίησεως εις ενιαίον κείμενον Νόμου των ισχυουσών διατάξεων περί των προσόδων των δήμων και κοινοτήτων», όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του με το άρθρο 6 α.ν. 344/1968 (Α' 71), ορίζονται τα εξής: «Ο χρόνος παραγραφής των αξιώσεων των δήμων και κοινοτήτων είναι είκοσι ετών, αρχόμενος από της λήξεως του οικονομικού έτους εντός του οποίου εβεβαιώθησαν αυτά οριστικώς. Κατ' εξαίρεσιν αι προερχόμεναι εκ φόρων εν γένει, τελών, δικαιωμάτων, εισφορών και αντιτίμου προσωπικής εργασίας παραγράφονται μετά πενταετίαν αρχομένην ως ανωτέρω.».

12. Στο άρθρο 3 του ν.δ. 31/1968 (Α' 281) «ΟΤΑ - Εφαρμογή διατάξεων περί δημ. κτημάτων-προνομίων Δημοσίου», ορίζεται ότι: «Αι υπό των Αστικών εν γένει Νόμων και των ουσιαστικών διατάξεων περί δικών του δημοσίου αναγνωριζόμεναι εις το δημόσιον προνομία ή τεθεσπισμένα ειδικαί προστατευτικά διατάξεις εφαρμόζονται αναλόγως και επί των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοικήσεως, εφ' όσον αι τυχόν υφιστάμεναι αντίστοιχοι δια τους οργανισμούς τούτους προνομία εν γένει δεν είναι ευρύτεραι ή ευνοϊκότεραι των επί του Δημοσίου ισχυουσών.» Όμοια ορίζουν και οι μετέπειτα ισχύσαντες Κώδικες Δήμων και Κοινοτήτων (βλ. π.δ. 410/1995 άρθρο 304 και ν. 3463/2006, άρθρο 276).

13. Στο άρθρο 86 του προϊσχύοντος Κώδικα Δημοσίου Λογιστικού (ν. 2362/1995, Α' 247¹), ορίζεται ότι: «Παραγραφή απαιτήσεων του Δημοσίου 1. Καμία χρηματική απαίτηση του Δημοσίου δεν υπόκειται σε παραγραφή πριν να βεβαιωθεί πράγματι προς είσπραξη ως δημόσιο έσοδο ... 2. Η χρηματική απαίτηση του Δημοσίου μετά των συμβεβαιουμένων προστίμων παραγράφεται μετά πενταετία από τη λήξη του οικονομικού έτους μέσα στο οποίο βεβαιώθηκε εν στενή εννοία και κατέστη αυτή ληξιπρόθεσμη 3. Χρηματική απαίτηση του

¹ Άρχισε να ισχύει, σύμφωνα με το άρθρο 119 του αυτού νόμου, από 01-01-1996.

Δημοσίου που: α...η. αφορά σε απόδοση παρακρατηθέντων ή για λογαριασμό αυτού εισπραχθέντων φόρων, τελών και δικαιωμάτων. θ... παραγράφεται μετά εικοσαετία από τη λήξη του έτους μέσα στο οποίο έγινε η με στενή έννοια βεβαίωση αυτής.».

14. Στο άρθρα 136, 139, 140, 141 και 144 του ισχύοντος Κώδικα Δημοσίου Λογιστικού (ν. 4270/2014, Α' 143) ορίζονται, μεταξύ άλλων τα εξής:

«Άρθρο 136. Παραγραφή απαιτήσεων του Δημοσίου

1.Χρηματική απαίτηση του Δημοσίου δεν παραγράφεται πριν να βεβαιωθεί πράγματι προς είσπραξη ως δημόσιο έσοδο στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. ή το αρμόδιο Τελωνείο (βεβαίωση με στενή έννοια) ... 2 Η χρηματική απαίτηση του Δημοσίου μαζί με τα πρόστιμα, τους τόκους και τις προσαυξήσεις που έχουν βεβαιωθεί παραγράφονται μετά την παρέλευση πενταετίας από τη λήξη του οικονομικού έτους μέσα στο οποίο βεβαιώθηκε με στενή έννοια και κατέστη αυτή ληξιπρόθεσμη. 3. Χρηματική απαίτηση του Δημοσίου που: α ...η. αφορά σε απόδοση παρακρατηθέντων ή για λογαριασμό αυτού εισπραχθέντων φόρων, τελών και δικαιωμάτων. θ... παραγράφεται μετά εικοσαετία από τη λήξη του έτους μέσα στο οποίο έγινε η με στενή έννοια βεβαίωση αυτής.

Άρθρο 139. Συνέπειες παραγραφής απαιτήσεων του Δημοσίου

Η απαίτηση του Δημοσίου που έχει παραγραφεί αντιτάσσεται σε συμψηφισμό και για τρία (3) έτη μετά τη συμπλήρωση της παραγραφής ...

Άρθρο 140.

1. Οποιαδήποτε απαίτηση κατά του Δημοσίου, πλην εκείνων για τις οποίες εφαρμόζονται οι διατάξεις του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν. 4174/2013, Α' 170), παραγράφεται μετά την παρέλευση πενταετίας, εφόσον από άλλη γενική ή ειδική διάταξη δεν ορίζεται βραχύτερος χρόνος παραγραφής αυτής. 2 ...

Άρθρο 141.

Η παραγραφή οποιασδήποτε απαίτησης κατά του Δημοσίου αρχίζει από το τέλος του οικονομικού έτους μέσα στο οποίο γεννήθηκε και είναι δυνατή η δικαστική της επιδίωξη, με την επιφύλαξη κάθε άλλης ειδικής διάταξης του νόμου αυτού.»

Άρθρο 144. Συνέπειες παραγραφής απαιτήσεων κατά του Δημοσίου.

Η παραγραφείσα απαίτηση κατά του Δημοσίου δεν αντιτάσσεται για συμψηφισμό. Κάθε ποσό που κατέβαλε το Δημόσιο μετά την παραγραφή της

απαιτήσεως κατ' αυτού, έστω και αν γνώριζε την παραγραφή, δικαιούται να το αναζητήσει. Παραίτηση του Δημοσίου από τη συμπληρωμένη παραγραφή ή η με οποιονδήποτε τρόπο αναγνώριση από αυτό της παραγεγραμμένης απαίτησης είναι άκυρη. Η παραγραφή λαμβάνεται υπόψη αυτεπάγγελτα από τα δικαστήρια.».

15. Στο άρθρο 40 παρ. 6 του α.ν. 1846/1951 «Θεσμικός περί ΙΚΑ νόμος», (Α' 179), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 7 του ν. 825/1978 (Α' 189), ορίζεται ότι: «6. Πάσαι αι αξιώσεις εκ παροχών εις χρήμα ... Πάσα άλλη οιαδήποτε κατά του ΙΚΑ απαίτησις παραγράφεται μετά πενταετίαν».

16. Στα άρθρα 51, 51^Α, 53, και 70 του ν. 4387/2016 (Α' 85), όπως ισχύει, ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«Άρθρο 51. Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης - Σύσταση – Σκοπός

1. Συνιστάται Νομικό πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) με την επωνυμία «Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης», αποκαλούμενο στο εξής «Ε.Φ.Κ.Α.», το οποίο τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και έχει την έδρα του στην Αθήνα. Από 1.1.2017, οπότε και αρχίζει η λειτουργία του ως φορέα κύριας κοινωνικής ασφάλισης, εντάσσονται στον Ε.Φ.Κ.Α. αυτοδίκαια οι υφιστάμενοι φορείς κύριας κοινωνικής ασφάλισης, σύμφωνα με τα άρθρα 53 επ. και ο Ε.Φ.Κ.Α. καθίσταται οιονεί καθολικός διάδοχος αυτών. Το Ν.Α.Τ. και ο Ο.Γ.Α. εξακολουθούν ...

Άρθρο 51^Α·2

1. Το Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) με την επωνυμία «Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης (Ε.Φ.Κ.Α.)» μετονομάζεται από την 1η.3.2020 σε «Ηλεκτρονικός Εθνικός Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης», αποκαλούμενος στο εξής «e-Ε.Φ.Κ.Α.». Όπου στην κείμενη νομοθεσία αναφέρεται «Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης (Ε.Φ.Κ.Α.)», νοείται ο «Ηλεκτρονικός Εθνικός Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης (e-Ε.Φ.Κ.Α.)». 2 ...

Άρθρο 53.

1. Ο e-Ε.Φ.Κ.Α. αποτελείται από, έναν (1) κλάδο κύριας ασφάλισης και λοιπών παροχών, στον οποίο εντάσσονται, σύμφωνα με τα ειδικώς οριζόμενα

² Το άρθρο αυτό προστέθηκε με το άρθρο 1 του ν. 4670/2020 (Α' 43), άρχισε δε να ισχύει, σύμφωνα με το άρθρο 108 του αυτού νόμου, από 01-03-2020.

στο άρθρο 51 του παρόντος, οι παρακάτω φορείς, με τους κλάδους, τομείς και λογαριασμούς τους, πλην των αναφερόμενων στο Κεφάλαιο ΣΤ', ως εξής: Α. Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων - Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Μισθωτών (Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ.). α. Κλάδος κύριας σύνταξης. αα. Κλάδος κύριας σύνταξης ΙΚΑ – ΕΤΑΜ ...

Άρθρο 70. Περιουσία, λογιστική και οικονομική λειτουργία.

1. Το σύνολο του ενεργητικού και του παθητικού που προέρχεται από τους εντασσόμενους στον Ε.Φ.Κ.Α. φορείς, τομείς, κλάδους και λογαριασμούς, οι πόροι που προβλέπονται υπέρ αυτών από τις ισχύουσες διατάξεις, καθώς και η κινητή και ακίνητη περιουσία τους, περιέρχονται αυτοδίκαια στον Ε.Φ.Κ.Α. ως καθολικό διάδοχό τους. Ο Ε.Φ.Κ.Α. υπεισέρχεται στα πάσης φύσεως δικαιώματα και υποχρεώσεις των εντασσόμενων φορέων, τομέων, κλάδων και λογαριασμών. 2 ... 10. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, εκδίδεται μέχρι 31.12.2016 Κανονισμός Οικονομικής Οργάνωσης και Λογιστικής Λειτουργίας του Ε.Φ.Κ.Α. μετά από εισήγηση του Δ.Σ. του ...».

17. Με το άρθρο 64 της απόφασης του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, με αριθμό Φ.ΕΦΚΑ/οικ.22424/861/2017, «Κανονισμός Οικονομικής Οργάνωσης και Λογιστικής Λειτουργίας του Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (Ε.Φ.Κ.Α.)» (Β' 1720), που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση της παραγράφου 10 του άρθρου 70 του παραπάνω ν. 4387/2016 και ισχύει, σύμφωνα με το άρθρο 83 αυτού, από 01-01-2017, ορίζεται ότι: «Παραγραφή απαιτήσεων, κατασχέσεις, εκχωρήσεις. Η παραγραφή απαιτήσεων, οι κατασχέσεις και οι εκχωρήσεις ρυθμίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 136 έως 145 του ν. 4270/2014, όπως ισχύει κάθε φορά.».

Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων

Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς, αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και όλου του νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται, του σκοπού που εξυπηρετούν και την υπαγωγή σ' αυτές των πραγματικών περιστατικών που τέθηκαν υπόψη του Ν.Σ.Κ. από την ερωτώσα Υπηρεσία, συνάγονται τα ακόλουθα:

18. Με τον θεσμό της παραγραφής καθιερώνεται ρύθμιση που υπηρετεί το γενικότερο συμφέρον για τερματισμό των εκκρεμοτήτων από διάφορες

σχέσεις και συναλλαγές, ενόψει της αβεβαιότητας αυτών από την εξασθένηση των μέσων απόδειξης, λόγω παρόδου του χρόνου, αλλά και για λόγους κοινωνικής οικονομίας, που επιβάλλει την ταχεία εκκαθάριση των διαφορών μεταξύ δανειστών και οφειλετών (Γ. Μπαλή, Γεν. Αρχαί, παρ. 140). Είναι δε η παραγραφή θεσμός δημόσιας τάξης, που έχει θεσπιστεί για την ασφάλεια του δικαίου και την προστασία του εναγόμενου-οφειλέτη υπέρ του οποίου λειτουργεί και προτείνεται κατ' ένσταση από αυτόν. Ως θεσμός δικαίου, η παραγραφή αναπτύχθηκε υπέρ του εναγόμενου- οφειλέτη κατά περιορισμό της επιδίωξης του δικαιώματος του δανειστή εντός ορισμένου χρόνου και συνιστά απρόσβλητη πραγματική κατάσταση.

Επομένως, νομοθεσία με την οποία θεσπίζεται βραχύτερος χρόνος παραγραφής υπέρ κάποιου προσώπου-οφειλέτη είναι εφαρμοστέα, ως προστατεύουσα αυτόν και τους σκοπούς που αυτός υπηρετεί.

19. Περαιτέρω, κατά γενική αρχή που απορρέει από το άρθρο 18 ΕισΝΑΚ, η οποία εφαρμόζεται όχι μόνο επί των διατάξεων περί παραγραφής του ΑΚ έναντι εκείνων του προϊσχύοντος αυτού δικαίου, αλλά και σε κάθε άλλη διάταξη νεότερου νόμου που ορίζει διαφορετικό χρόνο παραγραφής από εκείνον του προϊσχύσαντος δικαίου, συνάγεται ότι, όταν οι διατάξεις του νεότερου νόμου καθιερώνουν μικρότερη παραγραφή από την καθιερούμενη στο προϊσχύσαν δικαίο, εφαρμογή έχει ο νεότερος νόμος, ακόμη και επί των αξιώσεων που είχαν γεννηθεί πριν από την εφαρμογή του, με την προϋπόθεση ότι οι εν λόγω αξιώσεις ήταν ακόμη ενεργές κατά την έναρξη ισχύος αυτού, ειδάλλως, εάν δηλαδή οι αξιώσεις είχαν παραγραφεί ή αποσβεσθεί μέχρι την έναρξη ισχύος του, δεν μπορεί να ανατραπεί το αποτέλεσμα αυτό, εκτός αν ο νομοθέτης έχει προσδώσει στη νέα διάταξη αναδρομική, εντός των συνταγματικών ορίων, δύναμη (ΑΠ 1063/2013, 258/2002, ΣΤΕ Ολομ. 3174/2014, ΣΤΕ 320/1999, Εφετ. Πειρ. 270/2019, Γνωμ. ΝΣΚ 141/2015).

20. Εξάλλου, σύμφωνα με την αρχή της ειδικότητας, ο ειδικός νόμος υπερισχύει του γενικού, με βάση τον κανόνα "τα ειδικά των γενικών επικρατέστερα" (*lex specialis derogat legi generali*). Σχέση γενικού προς ειδικού υφίσταται εφ' όσον το πραγματικό της *lex specialis* περιέχει όλα τα στοιχεία της *lex generalis* και επιπλέον, ένα τουλάχιστον επιπρόσθετο στοιχείο. Η ειδική διάταξη είτε να αντιτίθεται στη γενική, είτε να την εκφράζει

συγκεκριμενοποιώντας την και εξειδικεύοντάς την, να προηγείται από αυτήν και να εφαρμόζεται αποκλειστικά κατά αποκλεισμό της γενικής διάταξης. (Γνωμ. ΝΣΚ 48/2015).

21. Οι αξιώσεις των Δήμων για την εισπραξη φόρων, τελών, δικαιωμάτων, εισφορών και αντιτίμου προσωπικής εργασίας παραγράφονται, σύμφωνα με τη ρητή διάταξη του άρθρου 76 του β.δ. της 24.9/20.10.1958, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 6 του α.ν. 344/1968, μετά την παρέλευση πενταετίας από τη λήξη του οικονομικού έτους, μέσα στο οποίο βεβαιώθηκαν οριστικά. Η παραγραφή αυτή επέρχεται αυτοδικαίως από το νόμο με τη συμπλήρωση του προβλεπόμενου χρόνου και συνεπώς για τη διαγραφή των παραγεγραμμένων χρεών δεν απαιτείται διοικητική πράξη (π.χ. απόφαση δημοτικού συμβουλίου) (βλέπε και άρθρο 96 του π.δ 16/1989 - τακτοποίηση χρεών που παραγράφηκαν).

22. Για την παραγραφή αξιώσεων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του Δημοσίου Λογιστικού, εφόσον οι προστατευτικές, ως προς αυτούς, διατάξεις δεν είναι ευνοϊκότερες. (ΑΠ 1310/2009, ΣΤΕ 2904/2017, Γνωμ. ΝΣΚ 4/2018).

Από τις διατάξεις του άρθρου 86 παρ. 2 του Κώδικα Δημοσίου Λογιστικού (ν. 2362/1995) που εφαρμόζονταν, κατά τα προαναφερόμενα, αναλόγως και στους Ο.Τ.Α., προκύπτει ότι αξιώσεις των Ο.Τ.Α. προερχόμενες από φόρους και τέλη παραγράφονται μετά την παρέλευση πενταετίας από τη λήξη του οικονομικού έτους, μέσα στο οποίο βεβαιώθηκαν οριστικά.

Όμοια ρύθμιση περί πενταετούς παραγραφής των αξιώσεων από τέλη και φόρους θεσπίζεται και στον Κώδικα Δημοσίου Λογιστικού που ισχύει (ν. 4270/2014, άρθρο 136 παρ. 3), ο οποίος, επίσης, εφαρμόζεται αναλόγως και στους Ο.Τ.Α., με χρόνο έναρξης της παραγραφής τη λήξη του έτους μέσα στο οποίο έγινε η με στενή έννοια βεβαίωση των σχετικών απαιτήσεων.

23. Οι διατάξεις των παραπάνω νόμων (2362/1995 και 4270/2014) που θεσπίζουν εικοσαετή παραγραφή και ειδικότερα οι διατάξεις της περίπτωσης η' της παραγράφου 3 του άρθρου 86 του ν. 2362/1995 και της περίπτωσης η' της παραγράφου 3 του άρθρου 136 του ν. 4270/2014, αναφέρονται σε χρηματικές απαιτήσεις του Δημοσίου που αφορούν σε απόδοση παρακρατηθέντων ή για λογαριασμό αυτού εισπραχθέντων φόρων, τελών και δικαιωμάτων και, συνεπώς, ορίζουν το χρόνο παραγραφής των αξιώσεων του

Δημοσίου κατά των τρίτων που έχουν παρακρατήσει ή εισπράξει για λογαριασμό του φόρους, τέλη και δικαιώματα και πρέπει να του τα αποδώσουν. (ΔΠΑ 4542/2019, 5014/2019).

Εξάλλου, ο τρόπος απόδοσης φόρων, τελών και δικαιωμάτων μέσω παρακράτησης ή συνεισπραξης από τρίτον για λογαριασμό του δικαιούχου, δεν δικαιολογεί την επιμήκυνση του χρόνου παραγραφής έναντι του οφειλέτη. Η άποψη αυτή ενισχύεται και από την εισηγητική έκθεση του ν. 2362/1995, στην οποία αναφέρεται ότι η θέσπιση της διάταξης αυτής κρίθηκε αναγκαία *«...για να μην διαφεύγουν έσοδα του Δημοσίου, τα οποία ο παρακρατών οφείλει να τα καταθέτει αμέσως μετά την παρακράτηση»*.

Κατά συνέπεια, η εικοσαετής παραγραφή αναφέρεται στις απαιτήσεις του Δήμου κατά του τρίτου (της ΔΕΗ στην περίπτωση του ερωτήματος) για να του αποδώσει τα εισπραχθέντα τέλη, ενώ για την παραγραφή των απαιτήσεων κατά του υπόχρεου για την καταβολή των τελών έχει εφαρμογή η αντίστοιχη διάταξη του Δημόσιου Λογιστικού (άρθρου 86 παρ. 2 του ν. 2362/1995 ή άρθρου 136 παρ.2 ν. 4270/2014), που ορίζει πενταετή παραγραφή, καθόσον, σύμφωνα με τα ανωτέρω, η διάταξη του άρθρου 76 του β.δ. της 24.9/20.10.1958, όπως ισχύει, δεν παρίσταται ευνοϊκότερη για τον Δήμο.

24. Με το άρθρο 51 του ν. 4387/2016 συνεστήθη νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου με την επωνυμία «Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης», το οποίο τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Στο Φορέα αυτό, από του χρόνου λειτουργίας του ως φορέα κοινωνικής ασφάλισης (01-01-2017), εντάχθηκαν αυτοδίκαια οι υφιστάμενοι Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης, μεταξύ των οποίων και το Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. (άρθρο 53 του ίδιου νόμου), το δε σύνολο του ενεργητικού και παθητικού και η κινητή και ακίνητη περιουσία όλων των εντασσόμενων φορέων περιήλθε αυτοδικαίως στον Ε.Φ.Κ.Α. ως καθολικό διάδοχό τους (άρθρο 70 παρ. 1), ο οποίος ακολούθως μετονομάστηκε, από 01-03-2020, σε e-Ε.Φ.Κ.Α., με το ν. 4670/2020 (άρθρο 1), με την προσθήκη άρθρου 51^Α στο ν. 4387/2016.

25. Σύμφωνα με το άρθρο 64 του Κανονισμού Οικονομικής Οργάνωσης και Λογιστικής Λειτουργίας του Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (Ε.Φ.Κ.Α) οι απαιτήσεις κατά του Ε.Φ.Κ.Α. παραγράφονται, κατ' αναλογική εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 136 έως 145 του ν. 4270/2014, μετά την

παρέλευση πενταετίας, που αρχίζει από το τέλος του οικονομικού έτους μέσα στο οποίο γεννήθηκαν και είναι δυνατή η δικαστική τους επιδίωξη.

26. Το Ι.Κ.Α., ως προς το θέμα της παραγραφής, διεπόταν από τις ειδικές καταστατικές του διατάξεις. Τέτοια διάταξη είναι αυτή του άρθρου 40 παρ. 6 του α.ν. 1846/1951, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 7 του ν. 825/1978, με την οποία ορίζεται ότι οι κάθε είδους χρηματικές απαιτήσεις κατά του Ι.Κ.Α., παραγράφονται μετά την παρέλευση πενταετίας. Η παραγραφή αυτή, ελλείπει άλλης ειδικότερης διάταξης, κατά τον κανόνα του άρθρου 251 Α.Κ., αρχίζει από τότε που γεννήθηκε η αξίωση και είναι δυνατή η δικαστική επιδίωξή της (ΣΤΕ 2166/2015, 1327/2009, 601/2006, ΑΠ 1389/2019, 517/2003 κ.ά.). Σε πενταετή παραγραφή, όπως αναφέρθηκε παραπάνω (παρ. 25), υπόκεινται και οι αξιώσεις κατά του καθολικού διαδόχου του Ι.Κ.Α., Ε.Φ.Κ.Α. και ήδη e-Ε.Φ.Κ.Α., σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4270/2014, όπως ισχύει κάθε φορά, στις οποίες παραπέμπει ο Κανονισμός Οικονομικής Οργάνωσης και Λογιστικής Λειτουργίας του Ε.Φ.Κ.Α.

27. Οι ρυθμίσεις αυτές για την παραγραφή απαιτήσεων κατά ασφαλιστικών φορέων είναι όλως ειδικές, ως εκ του συνταγματικού (άρθρο 22 παρ. 5 Σ) και όχι απλά δημόσιου σκοπού τους (ΑΠ 1389/2019, 25/2018, ΣΤΕ 1327/2009), αφού κατατείνουν στην προστασία του ασφαλιστικού κεφαλαίου του Ι.Κ.Α., Ε.Φ.Κ.Α. και ήδη e-Ε.Φ.Κ.Α., από το οποίο αντλείται η δυνατότητα καταβολής συντάξεων σε όλους τους ασφαλισμένους του Φορέα αυτού, το στοιχείο δε αυτό δικαιολογεί την κατάσχυση ως ειδικότερων των εν λόγω διατάξεων έναντι άλλων που ρυθμίζουν το ίδιο θέμα (πρβλ. ΣΤΕ 251/2020, 4729/2014, 1973/2011).

28. Ειδικότερα, με το άρθρο 22 παρ. 5 του Συντάγματος, η κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων κατέστη αντικείμενο της κρατικής μέριμνας. Αυτό σημαίνει ότι η πολιτεία έχει καθήκον να διαμορφώσει και να εγγυηθεί κατάλληλους όρους για την υλοποίηση του θεσμού των κοινωνικών ασφαλίσεων. Ο σκοπός αυτός επιτυγχάνεται οργανώνοντας ασφαλιστικούς φορείς και ρυθμίζοντας τις βασικές προϋποθέσεις και αρχές της λειτουργίας τους. Η κοινωνική ασφάλιση ως αυτόνομος κλάδος δικαίου έχει ίδιες αρχές και ίδια τεχνική και ανήκει στο δημόσιο δίκαιο, δεδομένου ότι οι κανόνες του είναι επιτακτικού χαρακτήρα, δημοσίας τάξεως και υπηρετούν το δημόσιον

συμφέρον. Οι δε διατάξεις περί κοινωνικής ασφάλισης, ενόψει του χαρακτήρα και του σκοπού τους, κατισχύουν τυχόν αντίθετης διάταξης.

29. Με τις προαναφερόμενες διατάξεις των νομοθετημάτων που ίσχυσαν διαδοχικά και ρυθμίζουν την παραγραφή των απαιτήσεων κατά του e-E.Φ.Κ.Α. και κατά του Ι.Κ.Α. παλαιότερα, κρίθηκε νομοθετικά ορθό, όπως τα χρέη των Ασφαλιστικών Φορέων, υπόκεινται στην συντομότερη παραγραφή των πέντε ετών, προκειμένου να εκκαθαρίζονται ταχύτερα οι βαρύνουσες τον προϋπολογισμό τους υποχρεώσεις και να επιτελούν το κοινωνικό τους έργο απρόσκοπτα. Ως εκ τούτου, καθίσταται αναγκαίο να προστατεύεται η περιουσία τους για να είναι σε θέση να εκπληρώνουν τους ως άνω συνταγματικούς σκοπούς τους, οι οποίοι προφανώς εξυπηρετούν το γενικότερο κοινωνικό και δημόσιο συμφέρον (Ολ. ΑΠ 1/2014, 3/2006).

Η νομοθεσία αυτή με την οποία θεσπίζεται βραχύτερος χρόνος παραγραφής των απαιτήσεων κατά του Ι.Κ.Α. και νυν e-E.Φ.Κ.Α., είναι εφαρμοστέα ως ειδικότερη οποιασδήποτε άλλης γενικής ή ειδικής διάταξης περί παραγραφής, ως προστατεύουσα τον οφειλέτη υπέρ του οποίου θεσπίστηκε και τους σκοπούς που αυτός υπηρετεί. Μάλιστα, και ιστορικά, κατά τα προεκτεθέντα, ο νομοθέτης ουδέποτε θέλησε μακρότερη της πενταετίας παραγραφής των αξιώσεων κατά των Φορέων κοινωνικής ασφάλισης {βλ. και άρθρο 137 του ν. 3655/2008 (Α' 58) περί «Διοικητικής και οργανωτικής μεταρρύθμισης του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης και λοιπές ασφαλιστικές διατάξεις» που επίσης ορίζει ότι η παραγραφή των χρηματικών αξιώσεων κατά των ασφαλιστικών φορέων είναι πενταετής και αρχίζει από το τέλος του οικονομικού έτους, μέσα στο οποίο γεννήθηκε η αξίωση και μπορεί να επιδιωχθεί δικαστικά}.

30. Επίσης, λόγω του ειδικού χαρακτήρα και της ευθείας εφαρμογής των διατάξεων του α.ν. 1846/1951, όσο και των διατάξεων του Κανονισμού Οικονομικής Οργάνωσης και Λογιστικής Λειτουργίας του Ε.Φ.Κ.Α. (και του ν. 4270/2014 στον οποίο παραπέμπει ο εν λόγω Κανονισμός), δεν καταλείπεται πεδίο εφαρμογής ως προς το Ι.Κ.Α. και τον καθολικό του διάδοχο e-E.Φ.Κ.Α., των διατάξεων περί παραγραφής άλλων νομοθετημάτων, όπως στην προκειμένη περίπτωση των διατάξεων περί παραγραφής των απαιτήσεων των Ο.Τ.Α.

31. Ενόψει όλων των παραπάνω, οι αξιώσεις του φερόμενου ως δικαιούχου Δήμου Πειραιά, για τέλη καθαριότητας και φωτισμού καθώς και δημοτικό φόρο χρήσης ετών 1995-1998, που βεβαιώθηκαν ταμειακά σε βάρος του Ι.Κ.Α, στις 31-08-2000, με τον χρηματικό κατάλογο, με αριθμό 4170/2000, είχαν ήδη, πριν την ένταξη του Ιδρύματος στον e-Ε.Φ.Κ..Α (01-01-2017), υποπέσει στην πενταετή παραγραφή, που ορίζουν οι καταστατικές περί Ι.Κ.Α. διατάξεις του άρθρου 40 παρ. 6 του α.ν. 1846/1951, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 7 του ν.825/1978, οι οποίες ως ειδικές υπερισχύουν κάθε άλλης περί παραγραφής διάταξης. Ειδικότερα η παραγραφή της εξεταζόμενης απαίτησης άρχισε στις 01-09-2000 και συμπληρώθηκε στις 31-08-2005.

32. Σε κάθε περίπτωση, πάντως, και υπό την εκδοχή ότι θα ήταν εφαρμοστέες οι διατάξεις που προαναφέρθηκαν περί παραγραφής των αξιώσεων των Ο.Τ.Α για δημοτικά τέλη, δημοτικό φόρο κλπ., οι επίμαχες απαιτήσεις του Δήμου Πειραιά έναντι του e-Ε.Φ.Κ..Α, ως διαδόχου του Ι.Κ.Α, έχουν υποπέσει σε παραγραφή, επειδή από τη λήξη του έτους 2000 που βεβαιώθηκαν οριστικά συμπληρώθηκε την 31-12-2005 πενταετία, δεδομένου ότι και με τις διατάξεις αυτές θεσπίζεται πενταετής παραγραφή των αξιώσεων αυτών, η οποία, όμως, έχει ως αφετηρία, τη λήξη του έτους, εντός του οποίου βεβαιώθηκαν οριστικά.

33. Τέλος, ο e-Ε.Φ.Κ.Α., ως καθολικός διάδοχος του Ι.Κ.Α., δεν μπορεί να παραιτηθεί με τα αρμόδια όργανά του από συμπληρωθείσα υπέρ αυτού παραγραφή αξιώσεων εναντίον του ή να αναγνωρίσει παραγεγραμμένη απαίτηση, τυχόν δε τέτοια παραίτηση ή αναγνώριση είναι άκυρη, κατά τη ρητή πρόβλεψη του άρθρου 144 του ν. 4270/2014. Ο Δήμος Πειραιά, εξάλλου, έχει απολέσει το δικαίωμά του να αντιτάξει σε συμψηφισμό την παραγραφείσα, σύμφωνα με τα παραπάνω, απαίτησή του, δεδομένου ότι έχει παρέλθει η τριετία από τη συμπλήρωση του χρόνου παραγραφής.

Απάντηση

34. Ενόψει όλων των προεκτεθέντων, στο ερώτημα που υποβλήθηκε, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Β΄ Τακτική Ολομέλεια) γνωμοδοτεί, ομόφωνα, ως εξής:

α) οι απαιτήσεις του Δήμου Πειραιά κατά του e-Ε.Φ.Κ.Α., ως καθολικού διαδόχου του τ. Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ, έχουν παραγραφεί βάσει των ειδικών περί παραγραφής διατάξεων του άρθρου 40 παρ. 6 του α.ν. 1846/1951, όπως η

παράγραφος αυτή αντικαταστάθηκε με το άρθρο 7 του ν. 825/1978, σύμφωνα με τις οποίες, οι εν γένει χρηματικές απαιτήσεις κατά του Ι.Κ.Α. υπόκεινται στην πενταετή παραγραφή,

β) ο ε-Ε.Φ.Κ.Α., ως καθολικός διάδοχος του Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ., δεν μπορεί να παραιτηθεί από την συμπληρωθείσα υπέρ αυτού παραγραφή ή να αναγνωρίσει την παραγεγραμμένη απαίτηση, διότι τέτοια παραίτηση ή αναγνώριση είναι άκυρη και

γ) ο Δήμος Πειραιά έχει απολέσει το δικαίωμά του να αντιτάξει σε συμψηφισμό την παραγραφείσα, σύμφωνα με τα παραπάνω, απαίτησή του, δεδομένου ότι έχει παρέλθει τριετία από τη συμπλήρωση του χρόνου παραγραφής.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 14-10-2021

Η Πρόεδρος

Ευγενία Βελώνη
Πρόεδρος του ΝΣΚ

Η Εισηγήτρια

Γεωργία Κούζιου
Πάρεδρος ΝΣΚ